

84 — 246 երրորդ մասն էջին ուր կը տեսնուի անկեալ աստղն, և այլն. և ուր հետաքրքրական ծանուցումն ընդօրինակողի. Ռ. (հազար) գոհոտրինն յԱստուծոյ որ ազատեցայ յայս ֆրի բարբառնմանցս. (Մ 200)

85 — 247 կէս էջին, ուր կը տեսնուին Աղբքասնդրիոյ քաղաքին պարիսպներն ու դուռը, և ծանուցում մ'ալ ընդօրինակողին կողմանէ թէ «յայս տեղս բողոք մ'ընկել էր», ինչպէս ուրիշ անգամ ալ ըրաւ վերագոյն: (Մ 200—Մ 207)

Հ. Յ. ԱՊԿԵՐ

(Ճարայարեւի)

ՀԱՅԵՐԵՆ ՆՈՐ ԲԱՌԵՐ

Կ Ն Ի Ք Հ Ա Ի Ա Տ Ո Յ Մ Է Ջ

(Տպ. Էլմասթն, 1914)

1. Ազգունակ

«Փանգի ո'չ ասաց «առ Հայր մեր և առ Աստուած մեր», այլ «առ Հայր իմ և առ Հայր ձեր». զի ցուցցէ թէ այլազգ նորա, և այլ ազգունակ նոցա». (էջ 11):

Պէտք է կարդալ «այլ ազգ նորա, և այլ ազգունակ նոցա»: Կը նշանակէ «ազգ, ցեղ, սերունդ»:

2. Անգ.

«Փանգի անչարչար է ընդ անգի իւրոյ բնութեանն Աստուած բանն. (էջ 224. այլ ձ. զի անչարչարելի է յիւրն բնութիւնն Աստուած բանն):

Ընդ անգի պէտք է ուղղել ըստ անգի կամ ըստ անկի «ինչպէս պատշաճ է, յարմար է». հմտ. իւրացանչիւր ուրուք զըստ անգիցն ի կիր առեալ. Փիլ:

3. Անլուծակի

«Յերկուց խառնեալ՝ միացեալ և մի լեալ անլուծակի միաւորեալն, և ոչ ևս լինի երկուցն յերկուց (իմա յերկուս) բաժանեալ». (էջ 26):

Կը նշանակէ «անքակտելի կերպով»:

4. Անձնակից

«Երեք սուրբք, երեք սրբակիցք, երեք իրագործք, երեք իրակիցք, երեք անձինք, երեք անձնակիցք, միմեանցն էակիցք». (էջ 31):

Անձնակից կը նշանակէ «մի և նոյն անձն ունեցող, իբրեւ անձն հաւասարաւոր» (Ս. Երրորդութեան համար ըստած). սրբակից «հաւասարապէս սուրբ», իրակից «ստեղծագործութեան մէջ համահաւասար», իրագործ «ստեղծագործող»:

5. Ապախտասէր

«Վատշուերիցին ապախտասիրացն բաննն, որ ասացին, եթէ զկնի դատաստանի ի ծոց Հօր լուծանի Գրիստոս». (էջ 367):

Ապախտասէր կը նշանակէ «ապերախտ, երախտիքը ճանչնալու սէր չունեցող» կամ աւելի յարմար «կեղծարար, կեղծիք սիրող». հմտ. ապախտ «կեղծ, շինծու». ինչ. Զպատիւան իսկ գիտել պարտ է, թէ ո՞րք ի սոցանէ ճշմարիտք և ո՞րք ապախտք. Ապախտ և հասարակաց դահեկան. Պղատ. օրին. ե:

6. Առոգ.

«Եւ յինէ(ն) վերստին բխեցի՝ ի միւս արբուցանել կենդանութեան առգագ». (էջ 16):

Կը նշանակէ «աղբիւր, ոռոգիչ ջուր». առգանել «ոռոգել» բային արմատն է, որուն առաջին անգամ կը պատահինք:

7. Աստիճատշարձական

«Տես, թէ զիարդ գեղեցիկ աստիճատշարձական և արժանական կարգի յառաջ խաղայ բանն նոցա». (էջ 215):

Այս ալլանդակ բառը ուրիշ տեղ գործածուած չէ և ապահովապէս խանգարուած ձև մ'է: Նոյն հաստուածին մէկ ուրիշ թարգմանութիւնն ունի. «Եւ տես, թէ զիւրդ ի դէպ և ի վայելուչ կարգի գայ առաջ (կարգա՛յ ցա յառաջ) Բանն Աստուծոյ»։ ուր մեր բառին դէմ իբրը համազօր կը գտնենք ի ղեպ. որմէ կ'երևայ որ վերի ձևն ալ ուղղելի է պատշաճական: (Տես, թէ զիւրդ գեղեցիկ աստ ի պատշաճական և արժանական կարգի...):

8. Արագ

«Ի ձեռն ծննդեանն արագ զկնի, զի կենդանութիւն պտղաբերեաց աշխարհի»։ (էջ 342)։ Այս հատուածը առնուած է Տիմոթէոս Կուզի Հակաճառութենէն (էջ 266), ուր ունինք ի ձեռն ծննդեանն արագ զկնի ևն ընթերցուածը, որ աւելի ուղիղ է: Արագ բառը իմ «Հայերէն Նոր բառեր Տիմ. Կուզի Հակաճառութեան մէջ» աշխատութեան մէջ (էջ 68) սրբագրած էի արար. բայց նոյն ընթերցուածին կրկնուածինը կնիք հաւատոյ մէջ՝ կը ցուցնէ որ վրիպակ չէ բառը. ասկէ զատ արար բայն ալ յարմար չէ իմաստին, որ ընդհանրապէս մոլթ է և ինձ անհասկանալի:

9. Արգուլն

«Մինչ ոչն սպանանէին՝ խայտայր. յորժամ իմացաւ, ժամանակն արգուլին, և ոչ անսայր. մի՛ ինչ զանգիտել և մի ինչ խռովել»։ (էջ 324)։ Պէտք է ուղղել «յորժամ իմացաւ զժամանակն, արգուլին և ոչ անսայր»։ հմտ. նոյն հատուածէն քիչ մը վեր՝ «Աշակերտքն արգելուին և նա ոչ անսայր, թէպէտ և բազում անգամ խոյս տայր, ոչ զանգիտեալ կամ երկուցեալ. այլ ժամանակի սպասեալ»։

10. Բացաշայտ

«Որպէս զի իւր երևեալ մարդկութիւնն բացաշայտ պարկեշտութիւն երևեսցի»։ (էջ 250)։

Կը նշանակէ «ակներև, ակնյայտն»։

11. Գեղիւ

«Եթէ ուղիղ մտօք որ հարցանիցէ, մարթ է ասել «կամաւ» ապա եթէ գեղիւ որ հարցանիցէ, «ոչ կամաւ» պարտ է ասել և «ոչ ակամայ»։ (էջ 7)։

Գործածութեան ձևէն կ'երևայ որ գեղիւ կը նշանակէ «յետին մտքով, ոչ ուղիղ մտքով»։ կը ծագի գեղ «ճեղք, պատահուածք» բառէն:

12. Դարմանասէր

«Նա է աղբիւր և ի նմանէ բաշխին ընդ ամենայն արարածս խնամք արարչութեան նորա. որ յօրինիչն է և կազմիչ. և դարմանք բարերարութեան նորա՝ իւրով դարմանասէր խնամօքն, որ տածէն և սնուցանէն...» (էջ 22)։

Առնուած է Յաճախապատումէն. դարմանասէր բառը չկայ ոչ Հայկազեանի և ոչ Առձեռնի մէջ. կը նշանակէ «խնամոտ, որ կը սիրէ խնամել»։

13. Դիւրաստիւն

«Յաղագս որոյ և մեք, սիրելիք, յառաջագոյն ժամանեալ աւուրցն՝ դիւրաստին բանիւք իբրև կաթմար զձեզ կերակրեցաք»։ (էջ 311)։

Կը նշանակէ «որ դիւրին է կամ հեշտ է ծծել՝ դիւր»։

14. Դոնիւ

«Եւ յառնելն զլուրն գինի և յագեցուցանել զիւրմբս ժողովրդոցն դոնիւ հացիւքն և զնալն ի վերայ ծովուն»։ (էջ 328)։

Այս անծանօթ բառին ուղիղ մեկնութիւնը կը վարանիմ տալու. արդեօք դոն բառէն չինուած նորալուր գործիական մ'է, իբր դոնիւ «սակաւիկ իւրք, քիչ մը»։

15. Դունել

«Մի են բովանդակ հոգի. և տե՛ս սա կայն երկոցունց դոցա ոչ որպէս ի միջէ

դունել, քանզի ծննդեամբ ահա մտաց բանդ արտաբերի և ի ձեռն հնչման գործոցդ տառիւք ձեռացեալ և լսելիաց անցցէ իսկ խորհուրդդ նոյն մտաց՝ առանց ծննդեան, այլ իմն գունական բացածագեալ ինքնա-նայ»:

Գրիգոր Սքանչելագործի, եպիսկոպոսի Նէոյկեսարու՝ Յաղագս հաւատոյ ի Ս. Երրորդութեան ճառէն քաղուած հատուած մ'է ասիկա: Ընդհանուր իմաստը կը ցուցնէ որ դունել կը նշանակէ «բխիլ, յառաջ դալ, ելանել»։ Նոր Հայկ. Բառ. գիտէ սակայն գտնել «ձեռնալ, ձեռացնել» բառ մը, որ կրնայ վերինին տեղ դրուիլ, եթէ դ տառը ձեռագրական կամ տպագրական վրիպակ համարենք: Ասոր ի կողմն ըլլայ թերեւս յաջորդ տողերուն գտնակ են բացատրութիւնը:

16. Դունատես

«Վարագոյր տաճարին ցեւաւ, երկիր սասանեցաւ, վէմք հերձան, զինուորքն հանդերձ զոնատեսօքն զօրոսոց զօղեսցին»։ (էջ 347):

Կը նշանակէ «զոնապան»:

17. Եւաղէմ

«Էւ արդ, զի պարտ է զմի աստուածութիւնն պահել և զեռադէմն խոստում վանել»։ (էջ 38):

Եւաղէմ «երեք զէմք ունեցող»:

18. Երրորդ անուանութիւն

«Ի մէջ Հօր և Որդւոյ՝ ի Հօրէ և յՈրդւոյ, երրորդանունութեամբ, քանզի՝ գնացէք, ասէ, մկրտեցէք յանուն Հօր և Որդւոյ և Սուրբ Հոգւոյն»։ (էջ 29):

Կը նշանակէ «երեք անունով կոչուիլը»:

19. Երկիսամարեւ

«Մի՛ մեկնեսցուք, մի՛ հակառակես-

ցուք, մի՛ աւտարարաւ երկհամարեսցուք զՈրդի ի Հօրէ»։ (էջ 23):

Կը նշանակէ «երկու տարրեր բաներ կարծել»:

20. Թերաբալլութիւն

«Այլ եթէ լոյս, ո՛չ ևս խաւար. եթէ կարողութիւն, ո՛չ ևս անկարութիւն. եթէ ճշմարտութիւն, ո՛չ մոլորութիւն. եթէ լիութիւն, ո՛չ պակասութիւն. եթէ գիտութիւն, ո՛չ անգիտութիւն. եթէ կատարելութիւն, և ո՛չ բնաւ իւր թերաբալլութիւն»։ (էջ 263):

Իւրերը իրարու հակադրութիւններ են. բայց կատարելութիւն բառին կատարեալ հակադրութիւն մը չ'երևար թերաբալլութիւն, որ ըստ բառական կազմութեան կը նշանակէ «պակաս ըսել, թերի համարել»:

21. Ժամակ

Այս նորագիտ բառին վրայ բառական րան գրուեցաւ. Առաջին անգամ իմ «Հայ. Նոր Բառեր. Տիմոթ. Կուզի մէջ» աշխատութեան մէջ, էջ 76, երեան հանելով զայն, դրած էի Տիմոթէոսէն երկու վկայութիւն, որոնք Ս. Բարսեղի Հրգույն Սըբոյ ճառէն առնուած հատուած մը կը ներկայացնեն. «Էւ ցամաքայինք կենդանեացն և բոյսք և աստեղք և օդք և ժամակք և պնենալ ամենայնիս զարդարունի»։ (էջ 143 և 192):

Հ. Ա. Վարդանեան, ՀԱ 1913, 297 գտաւ այս վկայութեան համապատասխան բնագիրը, քալ անթ, քալ օրաւ, քալ ղ քοιμικη τοῦ παντός... (Migne, Patr. gr. 32, էջ 100). որուն մէջ ժամակ բառին դէմ կը գտնենք յն. օրաւ. այս բառը կը նշանակէ «ժամանակ, ժամանակաշրջան», ինչպէս հասկցած է նաև լատին թարգմանիչը. nec aer, nec anni tempora (եղանակ տարւոյ), nec multiplex universi ornatus. ըստ այսմ պէտք է կարծել որ հայերէն ժամակ բառն ալ կը նշանակէ «ժամանակ» և կազմուած է ժամ բառէն:

Յայց որովհետեւ յն. Ծրօ երկրորդաբար կը նշանակէ նաեւ «գեղ, վայելչութիւն», ուստի Հ. Վարդանեան կը կարծէ որ հայ թարգմանիչը այս իմաստով առած ըլլայ բառը, որով ժամակ կ'ըլլայ «զարդ, գեղեցկութիւն»: Ասիկա հաստատելու համար Հ. Վարդանեան կը գտնէ նաեւ երկու նոր վկայութիւն. Անդ պիտոյ է ոսկին և մարգարիտն ընդելուգեալ, անդ հանդերձքն պաճուճեալք, անդէն զարդուցն ռայք և ժամանակ մենթանաց, անդ սեթեկեթել և անդէն պերեկեթել. Ոսկ. տիմ. ա. էջ 66. Առ օգուտ տեսողացս զժամուցն ցուցանէր հարն և զտնօրէնութիւնսն պատմէր. Իւրեն. հերձ. էջ 73. ասոնց մէջ ստորագրածեալ բառերը կ'ուղղէ ժամակ, իբր «զարդ, գեղեցկութիւն»:

Ամեն. Ե. եպիս. Դուրեան (Տաճար 1911, 234) հակառակ Վարդանեանի կը կարծէ որ իրենեայ զժամուցն ձեռ թարգմանչին մէկ սխալն է. յն. Ծրօ «ժամ» բառը՝ որ հոս «գեղ» նշանակութիւնն ունի, թարգմանիչը առած է առաջին սովորական իմաստով և թարգմանած է զժամուցն: Նոյն կարծիքն ունի նաեւ միւս օրինակներուն վերաբերմամբ:

Յատկապէս Տիմոթէոսի ժամակ բառին համար, Դուրեան սրբազանը, ինչպէս անձամբ հաղորդած է ինձ, կը կարծէ որ բառը նախապէս ժամանակ ձեռն ունէր. համառօտագրութեամբ ձեռագիրներուն մէջ գրուեցաւ ժակ ձեռով, որ յետոյ ուրիշները կարդացին ժամակ, Այս սրամիտ ենթադրութիւնը, որուն լիովին համաձայն եմ, կ'ապացուցուի հիմայ կնիք Հաւատոյ միջոցով, որ էջ 340 վկայութեան առնելով Տիմոթէոսի վերոյիշեալ հատուածը՝ խնդրական բառ կը գրէ ժամանակ! Կարելի է մինչև անգամ կարծել, որ Տիմոթէոսի արդի ձեռագրին մէջ ալ յիշեալ բառը գրուած ըլլայ ժակ համառօտագրութեամբ, և հրատարակիչները. կարդացած ըլլան ժամանակ: Ասոր լուսաբանութիւն կը խընդրենք հրատարակիչ Գիւր. Հ. Կարապետ Սրբազանէն:

Այս բոլորն յետոյ պէտք է յիշել նաև

Մեծ. Բժ. Թրեհաքեանի կարծիքը, որ ՀԱ 1914, 56 իբր ուղիղ ընդունելով ժամակ «պճնանք» բառը, կը կցէ պճ. jâmak, պրս. ակ. jâma «հագուստ» բառերուն, Այս մեկնութիւնը ընդունելի չէ, որովհետեւ հայ. ժ ձայնին դէմ կը սպասուի իրանեան գ կամ ժ և ո՛չ թէ չ:

22. Խշրել

«Առ ոտն հարկանէ և խշրէ զարհաւիրս մահու» (էջ 335):

Առնուած է Սեբերիանոսի ճառերէն, որ վենետիկի տպագրութեան մէջ հետեւեալ ձևով է. «Առ ոտն հարկանէ և արհամարհէ և իշտրէ զարհաւիրս մահու»: Նորայր, Հայկ, Բառաք. էջ 53 (նոյնը նաև Հ. Ա. Վարդանեան ՀԱ 1913, 298) վերջին ձեռ ուղղած է խշտրէ: Նորագիւտ կնիք Հաւատոյի ընթերցուածը պատուականապէս կ'արդարացնէ Նորայրի սրբագրութիւնը:

23. Կարկափեցուցանել

«Հայիս ննջեալ ի նաւին, այլ տե՛ս նորին սաստեալ ալեացն և կարկափեցուցեալ» (էջ 326):

Կ'ակնարկէ Մատթ. Ը. 26, Մարկ. Դ. 39, Դուկ. Ը. 24՝ Յիսուսի հրաշագործութիւնը. Կարկափեցուցանել կը նշանակէ «կարկեցնել, պապանձեցնել» և ալլուստ ծանօթ կարկափի բային անցուղականն է:

24. Հաշմար, Բաշումս

«Վասն զի ամենայն հաշմանք հոգևոր և մարմնաւոր զկնի մեղաց մարդոյն մոյին և ի պատճառս առաջին մարդոյն եղեն որդիք մարդկան տգէտք, և ի ձեռն նորա ընկալան զվիշտս և զտրտութիւն և զերկիւղ և զախտս հոգևորս և զմարմնաւորս... և Յիսուս, վասն զի ո՛չ ձրար մեղս, և յայսմ ևս եղեալ մարդ և ազատեալ յամենայն հաշմանք և ոչ լոկ ըստ այսմ ե-

ղեալ Աստուած անչարչարելի և անմահ».
(էջ 286):

Հայրենի և հաղթման կը նշանակեն «ախտ,
հիւանդութիւն».
Ժանօթ հայի «մաշիլ,
ծիրիլ» բառէն ձևացած են:

25. Հոգովացուցանել

«Բանն մարմին եղեալ փրկագործել.
իսկ բխեցեալն և ոչ ծնեցեալն, ոչ ծնունդ
յինէ ծնցի, այլ վերստին ծնցի զիս հոգո-
վացուցանել» (էջ 16):

Կը նշանակէ «կենդանութիւն տալ».
հմտ. հոգիացուցանել հոմանիշը:

26. Մեքենել

«Զի թէ մեքենեաց հակառակ Աղամայ
կորստեանն, առաւել ևս արուեստեցից
վասն ամենեցուն կենաց» (էջ 315):

Մեքենայից բառն է, որուն մէջ այ սը-
ղուած է:

27. Յաւելուագործութիւն

«Յանգասիրութիւն զսկզբանն ընկալաւ
առ ի յանասուն նմանութիւն. այլ սա-
կայն ի մարդկային յաւելուագործութեան
յանցուածս անհաց» (էջ 290):

Կը նշանակէ «աւելին գործել, չափա-
զանցել».

28. Յեղանջել

«Քանզի զիւրդ ի մի գոլ կարէր կա-
տարելութիւն և պակասութիւն, զիտու-
թիւն և անգիտութիւն, ճշմարտութիւն և
մոլորութիւն, կարողութիւն և անկարու-
թիւն. այլ նոքա այնքան յեղանջն ի
զազանի՝ ի ծածուկ բերելով յինքեանս
զշնթփնթանս» (էջ 295):

իմաստը անյայտ է:

29. Յեց

«Կացուսցես զոտն քո ի վերայ վիմին

յեցոյ, զի մի՛ սահեցցին քո ըստ Աստու-
ծոյ գնացքդ» (էջ 352)

Կը նշանակէ «ամուր, հաստատ» (կու-
գայ յեկու բայէն): Ասկէ է յեզամիտ
«հաստատ մտքով»:

30. Յիւրնուած ?

«Եւ զմիմիայն ամենագոր Հոգին Սուրբ,
զմշտնջենարուղիս լոյս, զհաւասարն Հօր,
զանեղն և զհամագոյն Հօր և Որդւոյ, որ
զաղանակեցեալն աստուածազան հրա-
շիւքն՝ անգոյր յեղելութեան զանազանու-
թիւնն աստուածազան յիւրնուածով վերան-
գեցան» (էջ 55):

Երկուքն ալ անհասկանալի բառեր են:

31. Նմանագիր

«Իսկ յիւրաքանչիւր անուանց միա-
նունը ոչ ունին զերկրորդն. քանզի Հայրն
Հայր, և ոչինչ է այլ նմանագիր նմա, և
ոչ այլ ոք Հօր լծակցեալ» (էջ 29):

Աստուածաբանական բացատրութիւն
մի՛ է՝ Երրորդութեան անձանց համար յօ-
յինուած, որոնք էութեամբ նոյն են և
անուան տառերով միայն կը տարբերին:

32. Նստակ

«Յամենայն յօղապատ կերպարանացս
ի վեր է աստուածական էութիւնն, քանզի
պարզ և տարած և նուրբ և նստակ քան
զամենայն լուսաւորութիւնն» (էջ 7):

Կը նշանակէ «յստակ». և իթէ զբջա-
զրական կամ տպագրական սխալ մը չէ,
և մասնիկով կազմուած թանկագին ածանց
մըն է. հմտ. յեկու-հեցուցի:

33. Շարարկութիւն

«Յայնքան անցին յանդգնութիւնս, զի
և աւետարան մի՛ գտցի առ նոսա առանց
հայհոյութեան. զի առանց ամենայն եր-
կիւզի առանձին մատենան շարարկութեան
յարմարեցին» (էջ 294):

Իր նշանակէ «հանգանակ հաւատոյ»՝ իբր ստրկական թարգմանութիւն յն. σὺμβολον բառին:

բացատրութիւնը, որմէ կ'երևայ որ սոյնէ կը նշանակէ «խողովակ»:

38. Փաստումն

34. Դնծվնթանք

Վկայութիւնը տես թիւ 28:

Իր նշանակէ «բարբառանք, ցնդարաւ նութիւն»:

35. Պաստմագրումն

«Ի բազումս ի ձեռն սակաւուց պատմէ պատմագրութիւն» (էջ 272):

Առնուած է Գր. Նիւսադիէն, որուն բուն ձեռագիրներուն մէջ յիշեալ բառին տեղ կը գտնենք «պատմագրութիւն»:

36. Սակար

«Ո՛չ երկու ձագը սակարի վաճառին և մի ի նոցանէն ոչ անկցի յերկրի՝ թարց չոր ձերոյ որ յերկինսն է» (էջ 172):

Կ'ակնարկէ Մատթ. Ժ. 29: Ո՛չ ապաքէն երկու ճնճողկը դանկի միոջ վաճառին. որմէ կը հետեի որ սակար կը նշանակէ «դանկ, փարա»: Բայց կնիք Հաւատոյ յիշեալ հատուածը փոխ կ'առնէ Տիմոթէոսէն (էջ 286), ուր փոխանակ սակարի ձկին կը գտնենք աւսարի: Այս վերջինը օտար և հազուագիւտ բառ մը ըլլալով՝ պէ՛տք է կարծել որ արտագրողը սխալ օրինակած է բառս և դարձուցած սակարի (երկուքին մէջ ալ տառերուն ճիշդերը ճիշտ նոյն թուով են):

37. Սողէն

«Ոչ բղիմամբ սերմամբ՝ ըստ օրինակի ամուսնութեան, այլ հանդուցեալ ի Մաւրիամ զօրութեանն... ո՛չ որպէս ընդ սողէն անցեալ, որպէս Վաղենտինիանոսը և Մայրանացիք և Մարկիոն հայհոյեն» (էջ 108):

Պր. Ա. Զաւինեան կը յիշեցնէ որ այլուր կը գտնենք «ընդ խողովակ անցեալ»:

«Եւ կամ զի՞նչ են բնութիւնքն փաստմունս, որ այսպէս կերպակերպս ըրջըջեն զհաւատս. մերթ յերկուց ասեն զՔրիստոս, մերթ դառնան անդրէն և մի ասեն, մերթ յերկուց և երկուս ասեն, և զտիեզերս կործանեցին ի հաւատոց» (էջ 146):

Նշանակութիւնը անստոյգ է:

39. Քարտաւատել

«Նաև զգիմացն իսկ որոշմունս ընդէ՛ր քարտաւատեն և բաժանեն. զի յորժամ ասեմք զաստուածութիւնէն՝ Հայր և ծնող և առաքող Միածնի Որդւոյ իւրոյ, ո՛չ դէմքն բաժանին, այլ դէմքն յայտնին» (էջ 54):

Իր նշանակէ «որոշել, սահմանել»:

ԾԱՆՕԹ. — Կնիք Հաւատոյ գրքին մէջ կան բազմաթիւ էջեր, որոնք փոխ առնուած են Տիմոթէոս Կուզի Հակաճառութիւնէն. ասոնց մէջ պատահած նոր բառերուն վրայ չենք խօսիր, որովհետև արդէն ծանօթ են մեր «Հայերէն նոր բառեր Տիմոթէոս Կուզի Հակաճառութեան մէջ» գրքոյկէն (Վիեննա 1909): Այս կարգին կը պատկանին աղիչ, անողելի (հոս ունինք անտեղելի ձևով՝ էջ 168), աստել (էջ 168), նկատ են: Քանի մը տեղ կնիք Հաւատոյ կը ներկայացնէ նոր ձև մը՝ որ կ'ապացուցանէ մեր տուած մեկնութիւնները. այսպէս՝ Տիմոթ. էջ 103 համարգակի բառը հասկցած էինք «համարձակիլ». նոյն բառին տեղ կնիք Հաւ. էջ 359 կը գտնենք համարձակիլ. — Տիմոթ. էջ 283 տուի բառը մեկնած էինք «տոհմ» կնիք Հաւ. էջ 160 արդէն կը գրէ տոհմ են:

Հ. ԱՃԱՌԻԱՆ

Շարունակելի

